

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA 152
Din data de 01.03.2017

Dosar nr.: 165/2016
Petiția nr.: 1341/17.03.2016
Petent: . .
Reclamați: .

Obiect: refuzul de a primi în cofetărie/de a servi persoanele de etnie romă și

I. Numele, domiciliul sau reședința părților.

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

I.1.1. ..

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

I.2.1. ..

I.2.2. ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petentul susține că nu a fost lăsat să servească o prăjitură în incinta cofetăriei reclamate, pe motiv că este persoană de etnie romă. Menționează că nu a fost servit deoarece persoana angajată acolo i-a spus că patronul cofetăriei (cea de-a doua parte reclamată) a interzis servirea către persoanele de etnie romă.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

3.2. Prin adresele înregistrate sub nr. 1341/05.04.2016 și nr. 2064/05.04.2016 au fost citate părțile din dosar, pentru termenul stabilit la data de 19.04.2016. La termen, petentul a fost prezent.

3.3. Prin adresele înregistrate sub nr. 5828/03.10.2016 au fost recitate părțile din dosar, pentru termenul stabilit la data de 18.10.2016. La termen, părțile reclamate au fost prezente.

3.4. Procedura de citare legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Prin intermediul memoriului înregistrat sub nr. 1341/07.03.2016 și nr. 1463/14.03.2016 (plângere transmisă de către Inspectoratul de Poliție Județean Ialomița către CNCD, pag. 4-8 din dosar), petentul susține că în data de 07.03.2016 a intrat, însoțit de nepotul acestuia, în incinta cofetăriei reclamate pentru a servi o cafea. Menționează că nu a fost servit deoarece persoana angajată acolo i-a spus că patronul cofetăriei (cea de-a doua parte reclamată) a interzis servirea către persoanele de etnie romă.

4.1.2. Prin intermediul înscrisului înregistrat sub nr. 2941/10.05.2016 este atașată declarația martorului . . ., care susține cele prezentate de petent în cuprinsul sesizării.

4.1.3. Prin intermediul înscrisului înregistrat sub nr. 6149/17.10.2016, petentul susține că nu există niciun regulament de ordine interioară în incinta cofetăriei.

4.1.3.1. Susține că punctul de lucru „. . .” a fost deschis în data de 08.03.2016, însă incidentul a avut loc pe data de 07.03.2016 la aceeași adresă, unde exista o cofetărie denumită „. . .”

4.1.4. Prin intermediul înscrisului înregistrat sub nr. 7233/05.12.2016, petentul depune concluziile scrise, prin intermediul cărora menționează următoarele:

- extrasul din ziarul local dovedește conflictul în care se află reclamatul ... cu cetățenii de etnie romă;

- o consumație de 300 lei în orașul Țândărei înseamnă o consumație foarte mare și înseamnă prin ea însăși o discriminare;

- declarațiile martorilor depuse de către societatea reclamată nu sunt relevante, deoarece unele dintre acestea se referă la emiterea bonurilor fiscale (ceea ce nu face obiectul cauzei), iar cele ale angajaților cofetăriei reclamate se referă la adresarea cuvintelor jignitoare, reclamația vizând faptul că pe un ton politicos i s-a spus că nu poate fi servit pentru că sunt persoane de etnie romă;

- nu este menționat dacă la data incidentului din 07.03.2016 era afișat regulamentul de ordine interioară.

4.2. Susținerile ...

4.2.1. Prin intermediul înscrisului înregistrat sub nr. 1476/14.03.2016, administratorul societății reclamate susține că în data de 08.03.2016 a deschis punctul de lucru „. . .”, unde a impus un regulament de ordine interioară foarte exigent (servirea în local se face dacă există consumație de minim 300 lei, iar consumatorii să aibă o ținută decentă/de protocol). Acest regulament a fost impus datorită numeroaselor scandaluri avute cu persoanele de etnie romă din oraș. Clienții care nu îndeplinesc aceste condiții pot efectua cumpărături din acest local numai la pachet, fără a consuma în incinta localului. Regulamentul a fost afișat în locuri vizibile.

4.2.2. Este atașat actul constitutiv al societății reclamate, certificat constatator, facturi/chitanțe din data de 07.03.2016 și 23.03.2016, prin care se arată că au fost vândute

produse de 300 și peste 300 lei (pag. 23-49) și declarații de martori. În acest sens, martorii (angajați ai societății reclamate) susțin că lucrează conform regulamentului de ordine interioară, care este afișat. Nu au adresat injurii și nici nu au comunicat faptul că nu poate servi persoanele de etnie romă. De fiecare dată când au fost incidente, martorii au sunat la organele de poliție.

4.2.3. Este atașat răspunsul Inspectoratului de Poliție al Județului Ialomița nr. R12428, înregistrat la CNCD sub nr. 6618/02.11.2016, prin care se arată că efectivele din cadrul Poliției orașului Țândărei au intervenit la două evenimente sesizate prin S.N.U.A.U. 11; în documentele întocmite de către polițiștii deplasați la fața locului este menționat faptul că la nivelul unității există un regulament de ordine interioară.

4.3. Susținerile reclamatului . .

4.3.1. Prin intermediul înscrisului înregistrat sub nr. 2426/15.04.2016, partea reclamată susține că din cofetăria reclamată se pot lua la pachet toate produsele pe care le au la vânzare, însă pentru a putea consuma în incinta cofetăriei este necesar a se face consumație de o anumită valoare.

Susține că a fost președinte în Comisia de Finanțe a Consiliului Local ., unde a constatat mai multe nereguli în ceea ce privește casele construite de către persoanele care aparțin etniei rome.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.), referitor la primul capăt de cerere, constată că Regulamentul intern al societății reclamate este discriminatoriu. Referitor la al doilea capăt de cerere, Colegiul director constată că nu există raport de cauzalitate între criteriul invocat de petent și fapta imputată părții reclamate.

5.2. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul director analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

5.3. Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000) la *Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000) la **art. 2 alin. (1)** prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex,

orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

5.4. Conform art. **10 lit. f)**: *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: (...) f) refuzul accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică; (...)”*

5.5. Având în vedere acestea, Colegiul director urmează a analiza primul capăt de cerere al sesizării privitor la conținutul Regulamentului de ordine interioară.

5.5.1. Conform **art. 2 alin. (3)** *“Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare.”*

5.5.2. Pentru a constata existența unei fapte de discriminare indirectă este necesară îndeplinirea următoarelor elemente:

- o practică aparent neutră
- diferențiere (dezavantajare)
- care încalcă un drept
- fără o justificare obiectivă

5.5.3. Colegiul director reține faptul că reprezentantul societății reclamate a recunoscut că Regulamentul de ordine interioară este foarte exigent, servirea produselor în incinta localului putând fi făcută numai dacă există consumație de minim 300 lei/persoană. De asemenea, se reține că acest regulament a fost impus datorită numeroaselor scandaluri avute cu persoanele de etnie romă din oraș.

5.5.4. Colegiul director constată că, prin dispozițiile cuprinse în Regulament, criteriul de selectare a clienților cuprins la art. 1 *„...conducerea societății a hotărât să se servească în local consumație de minim 300 lei ...”* dezavantajează anumite persoane, față de alte persoane, fără o justificare obiectivă. Impunerea cerinței de a exista consumație de minim 300 lei/persoană pentru a putea consuma produsele în incinta cofetăriei constituie discriminare indirectă, partea reclamată tratând diferențiat persoanele care nu beneficiază de această sumă, în contradicție cu legislația în domeniu.

5.5.5. Suma minimă cuprinsă în regulament nu se justifică obiectiv raportat la nivelul de trai al cetățenilor din societatea românească. Este de notorietate faptul că prețurile alimentelor este ridicat în comparație cu nivelul de trai, care este la jumătate față de țările din Europa. De asemenea, Colegiul director este de opinie că impunerea cerinței analizate mai sus descurajează orice persoană care nu beneficiază de această sumă de bani să apeleze la serviciile oferite de cofetăria reclamată în prezenta cauză, în condiții de egalitate.

5.5.6. Privind justificarea obiectivă, prin jurisprudența sa CEDO, a enunțat următoarele principii

- Convenția nu interzice orice tratament diferențiat, ci doar acel tratament diferențiat care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, având în vedere faptul că de multe ori statele trebuie să adopte legi care prevăd un tratament diferențiat, menit să corecteze inegalități faptice, justificarea trebuie să fie analizată în relație cu scopul legitim și efectele măsurii în cauză.
- Prin discriminare se înțelege un tratament diferențiat al persoanelor aflate în situații comparabile, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă, art.14 din Convenție nu interzice statelor membre să trateze grupurile diferențiat în maniera de acorecta inegalități faptice, în anumite circumstanțe absența unui tratament diferențiat reprezintă o violare a dispoziției în cauză, poate fi discriminatorie aceea politică sau măsură generală care prejudiciază în mod specific acel grup, o discriminare potențială poate rezulta dintr-o situație faptică (**DH și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008).
- Justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, și măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit, în cazul tratamentului diferit bazat pe rasă, culoare sau origine etnică noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-o manieră cât se poate de strictă. (**DH și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008).

5.5.7. La identificarea scopului legitim și obiectiv se va avea în vedere interesul general urmărit de partea reclamată, respectiv dreptul încălcat ca efect al aplicării criteriului aparent neutru și se va analiza existența acestui scop raportat la dreptul atins prin diferențiere.

5.5.8. Colegiul director constată că, în prezenta cauză, partea reclamată nu a demonstrat un scop legitim pentru a justifica alegerea criteriului impus și, în consecință, nu a răsturnat sarcina probei.

5.5.9. **În concluzie**, din analiza primului capăt de cerere al petiției, Colegiul director constată următoarele: criteriul impus la art. 1 din Regulamentului de ordine interioară „...conducerea societății a hotărât să se servească în local consumație de minim 300 lei ...” are ca efect încălcarea accesului în condiții de egalitate la serviciile oferite de prestatori și constituie discriminare conform art. 2 alin. 3 și art. 10 lit. f) al **O.G. nr. 137/2000, republicată**.

5.5.10. Colegiul director a sancționat partea reclamată cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei în ceea ce privește acest capăt de cerere, la punctul **5.7.** din cuprinsul Hotărârii nr. 151/01.03.2017 (dosar 221/2016): *”În temeiul art. 26 din O.G. nr. 137/2000 Colegiul director aplică, prin reprezentant:*

- amendă contravențională în valoare de 2.000 lei pentru faptele constatate în cadrul analizării primului capăt de cerere, și anume: criteriul impus la art. 1 din Regulamentului de ordine interioară „...conducerea societății a hotărât să se servească în local consumație de minim 300 lei ...” are ca efect încălcarea accesului în condiții de egalitate la serviciile oferite de prestatori”

5.5.11. În acest sens, se aplică principiul *non bis in idem* (expresie latină care denumeste regula potrivit căreia o persoană, odată judecată printr-o hotărâre definitivă, nu poate fi urmărită și judecată din nou pentru aceeași faptă. Aplicarea regulii non bis in idem este condiționată de existența unei hotărâri judecătorești definitive anterioare și de identitatea de persoană și de fapte între cele două cauze).

5.6. În ceea ce privește cel de-al doilea capăt de cerere al sesizării, și anume refuzul servirii petentului pe motiv că este persoană de etnie romă și, implicit, încălcarea dreptului la demnitate pe baza aceluiași criteriu, Colegiul director urmează a se pronunța.

5.6.1. În analiza faptei de discriminare cuprinsă în cel de-al doilea capăt de cerere semnalat de petent, Colegiul director are în vedere îndeplinirea cumulativă a elementelor constitutive ale unei fapte de discriminare, respectiv:

a) existența unui tratament diferențiat a unor situații analoage, manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință (existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile) sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile;

b) existența unui criteriu de discriminare în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000;

c) tratamentul diferențiat să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege;

d) tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop să nu fie adecvate și necesare.

5.6.2. Colegiul director a analizat acest capăt de cerere al petiției având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare. Astfel, Colegiul director a analizat dacă există un tratament diferențiat între diferite persoane care se află în situații comparabile și care sunt tratate în mod diferit din cauza unui criteriu de discriminare. Colegiul director, analizând înscrisurile aflate la dosar, reține că se invocă un tratament discriminatoriu în ceea ce privește refuzul servirii petentului pe motiv că este persoană de etnie romă și, implicit, încălcarea dreptului la demnitate pe baza aceluiași criteriu. Trebuie avut în vedere faptul că deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul din criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată, dar trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în acest articol de lege. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile. Ori, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu, origine rasială sau etnică, religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art. 2 al Ordonanței 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex, religie, convingeri etc.) invocat, de reclamant (patent) constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamante (pârâtului)

5.6.3. Colegiul director a analizat în ce măsură există criteriul invocat de petent (cel legat de faptul că este persoană de etnie romă), ce poate fi reținut conform art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată și care a stat la baza tratamentului invocat. Colegiul director

reține, din cuprinsul petiției, că tratamentul diferențiat (invocat de petent) are la bază faptul că nu a fost lăsat să servească o prăjitură în incinta cofetăriei reclamate, pe motiv că este persoană de etnie romă.

5.6.4. Colegiul director reține că singurul martor al petentului este însuși nepotul acestuia, menționat în cuprinsul sesizării (petentul și nepotul acestuia nu au fost serviți).

5.6.5. Colegiul director reține că există declarații de martor depuse de către reclamat. În acest sens, martorii (angajați ai societății reclamate) susțin că lucrează conform regulamentului de ordine interioară, care este afișat și că nu au adresat injurii și nici nu au comunicat faptul că nu pot servi persoanele de etnie romă.

5.6.6. Analizând aspectele de mai sus, acțiunea astfel cum a fost formulată și definiția discriminării astfel cum este prevăzută în art. 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul director apreciază că plângerea, astfel cum este formulată, nu este de natură a evidenția niciun element de fapt care ar permite, sub aspectul scopului sau efectului creat, reținerea unui comportament factual de restricție, preferință, excludere sau deosebire aplicat direct petentei, în raport cu persoane aflate în situații analoage, din cauza unui criteriu determinat și care a avut drept consecință juridică afectarea unui drept prevăzut de lege în beneficiul său.

5.6.7. Colegiul director reține că, potrivit înscrisurilor aflate la dosar și a sesizării, astfel cum este formulată, nu există o legătură de cauzalitate între criteriul și tratamentul diferențiat invocat de către petent, la acest capăt de cerere nefiind vorba de fapte de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Față de primul capăt de cerere al sesizării, referitor la criteriul impus la art. 1 din Regulamentului de ordine interioară „...*conducerea societății a hotărât să se servească în local consumație de minim 300 lei ...*” se reține faptul că partea reclamată a fost sancționată cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei prin intermediul Hotărârii nr. 151/01.03.2017 (dosar 221/2016). În acest sens, se aplică principiul *non bis in idem*

2. În ceea ce privește al doilea capăt de cerere al sesizării, referitor la manifestarea unui comportament care a dus la crearea unui cadru intimidant față de petent și față de persoanele de etnie romă, încălcându-se dreptul la demnitate și dreptul de a accesa, în condiții de egalitate, serviciile oferite de prestatori, Colegiul director constată că faptele sesizate nu sunt fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 1 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, neexistând o legătură de cauzalitate între faptele descrise de petent și criteriul invocat în prezenta cauză.

3. O copie a prezentei hotărâri va fi transmisă părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Hotărâre motivată în drept/ redactată de: A.C.F./B.B.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.